

Овој труд со повеќе од илјада пословици и поговорки содржи вредни податоци за оние кои се занимаваат со истражување на традиционалната култура.

Пишува: Милева ЛАЗОВА

Книгата "Дека л'жата вечерала, туј не ос'мнуе" (народни пословици и поговорки од Кратовско) од Драган Георгиевски, кустос-етнолог во кратовскиот Музеј претставува труд кој ја одразува вековната народна мудрост и филозофија. Пословиците како синтетизирани мисловни изрази кои содржат суд за неког или нешто и поговорките како едночлени афористички изрази кои вообичаено претставуваат споредба и се карактеризираат со локализам, го предизвикале интересот на авторот да се зафати со создавање на еден ваков труд, кој ќе ги овековечи овие прекрасни народни умотворби од неговиот роден крај.

Сите народни умотворби регистрирани во кратовскиот предел, кој ги опфаќа западните падини на Осоговските Планини и средниот тек на Крива Река, презентирани се во изворна форма, односно така како што ги изговара и локалното население. Народните умотворби се забележани од лица од повеќе кратовски села - Куклица, Тополовиќ, Подржикоњ, Татомир, Сакулица, Талашманци, Тураливо...

"Запазени се оригиналните форми на кратовскиот говор, како од аспект на лексиката и фонетиката, така и од ас-

МОНОГРАФИЈА "ТИТО БЕЗ МАСКА"

Монографијата "Тито без маска" е замислена како критичко-политичка биографија. Симчич порачува дека "читателите се тие кои ќе судат и ќе оценат дали 'Тито без маска' ја симна маската за едно време од нашата заедничка историја".

Кога навистина почина Тито? Што тој преживеа и зошто не ги преживеа последните денови од својот живот во Клиничкиот центар во Љубљана? Дали прво почина Тито или

Југославија? Колку жени имаше Тито? Зошто Софија Лорен често се одмораше на Бриони? Дали беше аристократ или борец за правата на работничката класа?... се дел од загатките во книгата од познатиот словенечки новинар и публицист Миро Симчич.

Монографијата "Тито без маска" е замислена како критичко-политичка биографија. Авторот се обидува да анализира и да открие што е вистинито, а што е измислено за лекувањето и за смртта на Тито во Клиничкиот центар во Љуб-

љана. Документите и изјавите кои Симчич ги објавува во делото овозможуваат објективен приказ на четиримесечната лична драма на Јосип Броз во 1980 година. Во дел од текстовите се поместени и разговори со членови на медицинскиот персонал, кои се грижеле за Тито.

Македонската јавност ќе има можност да прочита и за тајното досие број 36, кое со стравопочит се чувало во Архивот на Словенија во Љубљана. Миро Симчич го открил тоа досие, и без

ДЕЛОТО И УСПЕСИТЕ, ГРЕШКИТЕ И ПОРАЗИТЕ

ОДЗАБОРАВЕНИТЕ КРАТКИ ФОЛКЛОРНИ ЖАНРОВИ КАЈ МАКЕДОНЕЦОТ

пект на синтаксата т.е. зачувани се сите карактеристики на овој дијалект кој ги има карактеристиките на северните говори, а кој во одредени случаи има и заеднички црти со говорите од источното наречје", вели еден од рецензентите на книгата, д-р Зоранчо Малинов.

Вториот рецензент, д-р Марко Китевски, пак, вели дека пословиците и поговорките се најчесто употребувани народни умотворби. Тие се дел од секојдневниот говор на луѓето.

"Човекот на свој начин реагира на сè она што го опкружувало, на природните појави, општествените односи, на низа историски настани... Кај нашиот народ среќаваме повеќе пословици и поговорки поврзани со земјоделството и сточарството, потоа со печалбарството, работата во полето, со занаетите, верата...Оттука тие треба повеќе да се запишуваат и повеќе да се истражуваат, зашто повеќе од сите други народни умотворби го афирмираат она што е карактеристика на нашиот човек", запишал д-р Китевски.

Не е случајно тоа што собирањето и истражувањето на кратките фолклорни жанрови (пословици и поговорки) се сметаат за подзаборавени, затоа што ваквите материјали се тешки за собирање. Тие треба да се запишат веднаш кога ќе се изговораат, затоа што е тешко да се забележат по сеќавање. Овој труд со повеќето од илјада пословици и поговорки, содржи вредни податоци за сите оние кои се занимаваат со истражување на традиционалната култура, особено од сферата на духовната култура, во чиј домен спаѓаат и овие народни умотворби.

НАРОДНИТЕ ВЕРУВАЊА И ОБИЧАИ ВО КРАТОВСКИОТ КРАЈ

Народните верувања и обичаи во Кратовскиот крај како вротоци од Осоговските Планини извираше, се разлевалe, се ширеле од поколение на поколение, кои не биле напишани во закон, а сепак имале големо човечко нормирање. Народните верувања во кратовскиот крај, кои се огромни и разновидни, авторот Георгиевски ги дели на неколку поглавја - верувања поврзани со небесните тела, временските прилики, верувања поврзани со животниот циклус и верувања поврзани со умирачката, односно смртта. Потоа верувања поврзани со растенија, животни, верувања поврзани со денови и празници, со земјоделските работи, за куќа и покуќнина...

** Кога сонцето е често, ќе биде убаво времето.*

** Човек ќе плаче ако му солзи десно око, а ако, пак, левото ќе се радува.*

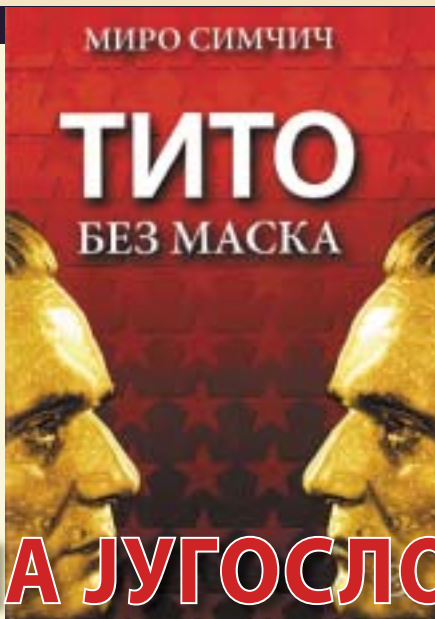
** Ако те јаде десна рака, ќе добиеш пари.*

** На Бадник секој прима коледари, бидејќи тие носат среќа за куќата и здравје за луѓето.*

** Во годината кога прв пат ќе се касне овошје, треба да се рече: "На живот, на здравје".*

АМБАР НА НАРОДНИОТ ФОЛКЛОР

цензура го претставува во делото.

Во едно од поглавјата авторот го разгледува и прашањето за блиските пријателки, соработнички и жени со кои Тито бил во љубовни врски. Се открива дека големиот југословенски водач бил магнет за жените.

И покрај веродостојноста на документите и изјавите, авторот сепак на читателите им нагласува дека "Тито без маска" треба да се чита како една чесна и објективна анализа на личноста на Јосип Броз, на неговото дело, неговите успеси, грешки и поразии. Како што порачува Симич "читателите се тие кои ќе судат и ќе оценат дали 'Тито без маска' ја симна маската на едно време од

нашата заедничка историја".

"Со оваа книга на читателите им се дава можност сами да размислат кое е местото на Тито во создавањето на југословенската историја и култура, како и да одгатнат зошто тој за некои денес е само уште еден диктатор, а за други е човек-светец. Одговорите во неа ќе ни помогнат да го разбереме историскиот контекст, да изградиме пообјективни ставови и мислења за тоа што ни се случува денес", велат од издавачот "Младинска книга".

Специјално за македонското издание во книгата се објавени и 40 досега необјавувани фотографии од посетите на Тито во Македонија.

НА ЈУГОСЛОВЕНСКИОТ ВОДАЧ